

DECIZIE

08 iunie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței,

judecătorul

Judecătorii

Tatiana Vieru

Tamara Chișca-Doneva, Mariana Pitic,

Oleg Sternioală, Valentina Clevadi

examinînd recursul declarat de către întreprinderea mixtă „Incaso” societate cu răspundere limitată, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de întreprinderea mixtă „Incaso” societate cu răspundere limitată împotriva lui Ghețiu Ion privind încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 15 decembrie 2015 prin care s-a respins apelul declarat de întreprinderea mixtă „Incaso” societate cu răspundere limitată și s-a menținut hotărîrea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 03 iulie 2015,

c o n s t a t ă

La 27 octombrie 2014, ÎM „Incaso” SRL s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva lui Ghețiu Ion privind încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii s-a indicat că, la 13 iunie 2013 între ÎCS „Iute Credit” SRL în calitate de creditor și Ghețiu Ion în calitate de debitor a fost încheiat contractul de împrumut nr. 549263.

Conform contractului menționat, debitorul Ghețiu Ion a împrumutat de la creditorul ÎCS „Iute Credit” SRL suma de 5000 lei, urmînd să restituie creditorului conform condițiilor contractuale suma de 6 826,08 lei, inclusă din valoarea împrumutului principal, taxa aferentă contractului de împrumut și dobînda în mărime de 17 %.

Pentru nerespectarea graficului de rambursare a împrumutului, debitorul s-a angajat să plătească și o penalitate contractuală, care se raportează duratei de întârziere.

Indică că, la 13 iunie 2013, ÎCS „Iute Credit” SRL și-a onorat obligațiunea, transferînd debitorului împrumutul acordat în sumă de 5 000 lei, însă acesta pînă în prezent nu și-a onorat obligațiunile conform contractului în cauză.

Conform pct. 6.1- 6.6. ale contractului de împrumut, debitorul a fost înștiințat despre faptul nerespectării clauzelor contractuale prin intermediul notificărilor recomandate expediate.

La 27 iunie 2014 în adresa debitorului a fost expediată reclamația prin care a fost informat repetat despre nerespectarea clauzelor contractuale și despre rezilierea anticipată a contractului de către debitor și obligațiunea returnării împrumutului, dobînzii calculate, taxei aferente și a penalităților calculate conform contractului.

Menționează reclamantul că, la momentul rezilierii contractului datorია lui Ghețiu Ion față de ÎCS „Iute Credit” SRL constituia suma de 14 219,55 lei, fiind calculată din suma principală a contractului - 5 000 lei, taxa aferentă contractului 1 500 lei, dobînda contractuală 326,08 lei, penalitatea pentru reziliere 25%- 1500 lei, precum și penalitatea contractuală pentru întârziere în sumă de 6 143,47 lei, adică 0,5% din suma datoriei restante calculată pentru o perioadă de 180 zile.

A mai indicat reclamantul că, în temeiul contractului de cesiune nr. 1 din 01 iunie 2010, ÎCS „Iute Credit” SRL a transmis dreptul de creanță către ÎM „Incaso” SRL conform actului de primire-predare.

Solicită reclamantul, încasarea de la Ghețiu Ion în beneficiul ÎM „Incaso” SRL datoriei în sumă de 14 219,55 lei, cheltuielilor de judecată compuse din taxa de stat în sumă de 427 lei și de asistență juridică în mărime de 3000 lei.

Prin hotărîrea Judecătoriai Centru mun. Chișinău din 03 iulie 2015 acțiunea a fost admisă parțial, fiind încasat de la Ghețiu Ion în beneficiul ÎM „Incaso” SRL suma principală în mărime de 5000 lei, dobînda conform contractului în sumă de 326,08 lei, penalitatea pentru reziliere în sumă de 1500 lei și penalitatea contractuală în sumă de 900 lei. În rest, pretențiile privind încasarea de la ÎM „Incaso” SRL a cheltuielilor de asistență juridică, au fost respinse ca neîntemeiate.

Nefiind de acord cu hotărîrea primei instanțe în partea respingerii pretențiilor, ÎM „Incaso” SRL a contestat-o cu apel.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 15 decembrie 2015, s-a respins apelul declarat de ÎM „Incaso” SRL și s-a menținut hotărîrea Judecătoriai Centru mun. Chișinău din 03 iulie 2015.

La 26 februarie 2016, ÎM „Incaso” SRL a declarat recurs, solicitînd admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și modificarea hotărîrii primei instanțe, cu încasarea penalității contractuale și cheltuielilor de judecată, compuse din taxa de stat și asistența juridică.

În susținerea recursului s-a invocat dezacordul cu hotărârile contestate în partea respingerii cerințelor de încasare a penalității contractuale și cheltuielilor de judecată, considerându-le în această parte ilegale și neîntemeiate prin faptul că au fost emise cu încălcarea și aplicarea eronată a normelor de drept material și procedural.

Susține că, instanțele de judecată nu erau în drept să respingă cerința de încasare integrală a clauzei penale, în lipsa părților, care nu s-au prezentat în ședința de judecată.

La fel, relevă că, taxa achitată pentru serviciile juridice pe cauza dată, corespunde cerințelor legislației în vigoare, fiind una reală, necesară și rezonabilă.

Referitor la termenul declarării recursului, Colegiul consideră că acesta a fost depus în termen, deoarece decizia instanței de apel a fost emisă la 15.12.2015, iar din materialele dosarului rezultă că copia deciziei a fost expediată recurentului la 11.01.2016 (f.d.125). Respectiv, recursul declarat la 26.02.2016 a fost depus cu respectarea termenului de două luni prevăzut de art. 434 CPC.

Verificând în limitele invocate în recurs legalitatea hotărârilor atacate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a casa parțial decizia Curții de Apel Chișinău din 15 decembrie 2015 și hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 03 iulie 2015, în partea încasării penalității contractuale în sumă de 900 lei și respingerii pretenției de încasare a cheltuielilor de asistență juridică, cu menținerea în rest a hotărârilor contestate, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit. b) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Din materialele dosarului s-a constatat că, la 13 iunie 2013 între ÎCS „Iute Credit” SRL în calitate de creditor și Ghețiu Ion în calitate de debitor a fost încheiat contractul de împrumut nr. 549263, conform căruia debitorul Ghețiu Ion a împrumutat de la creditorul ÎCS „Iute Credit” SRL suma de 5000 lei, urmînd să restituie creditorului conform condițiilor contractuale suma de 6 826,08 lei, inclusă în valoarea împrumutului principal, taxa aferentă contractului de împrumut și dobînda în mărime de 17 %.

Conform clauzelor contractuale, pentru nerespectarea graficului de rambursare a împrumutului, debitorul s-a angajat să plătească și o penalitate contractuală, care se raportează duratei de întârziere.

Actele cauzei cu certitudine atestă că, Ghețiu Ion nu și-a onorat obligațiunile conform contractului în cauză.

Conform contractului de cesiune nr. 1 din 01 iunie 2010, ÎCS „Iute Credit” SRL a transmis dreptul de creanță către ÎM „Incaso” SRL conform actului de primire-predare.

Prin urmare, la 27 octombrie 2014 ÎM „Incaso” SRL s-a adresat cu prezenta cerere de chemare în judecată împotriva lui Ghețiu Ion, solicitând încasarea datoriei în sumă totală de 14 219,55 lei și cheltuielilor de judecată compuse din taxa de stat în sumă de 427 lei și cheltuielile de asistență juridică în mărime de 3000 lei.

Fiind investită cu judecarea pricinii în cauză, prima instanță a ajuns la concluzia de a admite parțial acțiunea, încasând de la Ghețiu Ion în beneficiul ÎM „Incaso” SRL suma principală în mărime de 5000 lei, dobânda conform contractului în sumă de 326,08 lei, penalitatea pentru reziliere în sumă de 1500 lei și penalitatea contractuală în sumă de 900 lei, respingând în rest a pretențiile privind încasarea cheltuielilor de asistență juridică.

Concluziile primei instanțe au fost apreciate ca fiind juste și de către instanța de apel, care prin decizia din 15 decembrie 2015 a respins apelul declarat de ÎM „Incaso” SRL și a menținut hotărârea contestată.

Conform art. 442 alin. (1) CPC, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Prin prisma normei de drept citate, Colegiul se va expune în limitele pretențiilor invocate în cererea de recurs și anume, asupra respingerii cerințelor de încasare a penalității contractuale și cheltuielilor de judecată.

În opinia Colegiului, hotărârile contestate, în această parte sunt greșite, rezultate din aplicarea și interpretarea eronată a normele de drept material, ceea ce în conformitate cu prevederile art.432 alin. (2) lit. c) CPC constituie temei de casare a hotărârii judecătorești.

În conformitate cu art. 624 alin. (1) Cod civil, clauza penală (penalitatea) este o prevedere contractuală prin care părțile evaluează anticipat prejudiciul, stipulând că debitorul, în cazul neexecutării obligației, urmează să remită creditorului o sumă de bani sau un alt bun.

Conform alin. (4) al aceluiași articol, părțile pot conveni asupra unei clauze penale mai mari decât prejudiciul.

În conformitate cu art. 630 alin. (1) Cod civil, în cazuri excepționale, luându-se în considerare toate împrejurările, instanța de judecată poate dispune reducerea clauzei penale disproporționat de mari. La reducerea clauzei penale, trebuie să se țină cont nu numai de interesele patrimoniale, ci și de alte interese, ocrotite prin lege, ale creditorului.

Din conținutul normei citate se deduce că, clauza penală fiind un contract sau o clauză dintr-un contract, are forță obligatorie între părțile contractante și se impune a fi respectată întocmai și de instanțele de judecată.

De asemenea, Colegiul notează că, reducerea clauzei penale se înfăptuiește, conform principiului contradictorialității, numai la cererea părții care o invocă, adică a debitorului. Din acest considerent, toate împrejurările care confirmă

disproporționalitatea clauzei penale, inclusiv întinderii prejudiciului trebuie să fie probate, conform regulilor generale, de către debitor.

Conform condițiilor contractului de împrumut nr. 549263 încheiat între ÎCS „Iute Credit” SRL în calitate de împrumutător și Ghețiu Ion în calitate de împrumutat, s-a convenit asupra faptului că, în cazul în care împrumutatul nu achită sumele datorate, este obligat să plătească o penalitate pentru întârziere echivalentă cu 0, 5% din suma datorată a împrumutului și a taxei aferente la contract eșalonate, calculată pentru fiecare zi de întârziere, pînă la achitarea integrală a sumelor scadente.

Reține Colegiul că, instanțele de judecată, dispunînd reducerea clauzei penale pînă la suma de 900 lei, au dat o interpretare greșită normelor de drept material, neținînd cont de faptul că, reducerea clauzei penale poate avea loc doar în cazul în care debitorul a solicitat aceasta.

Prin urmare, Colegiul consideră că, de la Ghețiu Ion urma a fi încasată în beneficiul ÎCS „Iute Credit” SRL penalitatea contractuală pentru întârziere în mărime de 6 143, 47 lei, ce constituie 0, 5% din suma datoriei restante calculată pentru o perioadă de 180 zile, deoarece, la caz debitorul nu a fost prezent la examinarea cauzei și respectiv, nu a solicitat reducerea clauzei penale.

Totodată, instanța de recurs consideră că, atît prima instanță, cît și instanța de apel, neîntemeiat au respins solicitarea reclamantului de încasare a cheltuielilor de judecată.

În acest context, Colegiul relevă că, conform art. 96 alin. (1) și (1¹) CPC, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut cîștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile. Cheltuielile menționate la alin. (1) se compensează părții care a avut cîștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

Prin prisma art. 41 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, pentru ca cheltuielile de asistență juridică să fie incluse în suma acordată trebuie să fie reale și necesare și să aibă un quantum rezonabil, cu anexarea orelor lucrătoare de reprezentant conform contractului încheiat.

Curtea reamintește că, pentru ca costurile și cheltuielile să fie rambursate în temeiul articolului 41 al Convenției, trebuie stabilit faptul dacă ele au fost necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime (Amihalachioaie v. Moldova, nr. 60115/00, § 47).

Potrivit mandatului eliberat la 13.10.2014 în temeiul contractului de asistență juridică nr. 2/09-2014 din 01.09.2014, SRL „Incaso” a împuternicit-o pe avocatul Covaliov Natalia să reprezinte interesele și să acorde asistență juridică în dosarul intentat față de Ghețiu Ion.

Conform ordinului de plată nr. 1937 din 06.10.2014, SRL „Incaso” a achitat cabinetului avocatului Natalia Covaliov suma de 3000 lei pentru acordarea asistenței juridice.

La materialele dosarului a fost anexat actul de primire-predare a serviciilor prestate nr. 701944313 din 13.10.2014 conform contractului de prestare a serviciilor juridice, cu indicarea listei actelor efectuate de avocat pe cauza dată, evaluate la suma de 3000 lei.

În astfel de circumstanțe și reieșind din prevederile legale menționate supra, Colegiul reține că, prezenta cauză nu prezintă o complexitate sporită, iar suma de 3000 lei cu titlu de cheltuieli de judecată pentru asistența juridică nu este rezonabilă ca mărime în coraport cu serviciile prestate.

Sub acest aspect, Colegiul consideră că suma de 1500 lei este una reală, necesară și rezonabilă pentru perfectarea actelor procesuale necesare pentru soluționarea cauzei.

În contextul dat argumentul instanței de apel precum că cerințele ÎM „Incaso” SRL privind încasarea cheltuielilor de asistență juridică nu se încadrează în normele prevăzute de art. 96 alin. (1) și (1¹) CPC, nu poate fi reținut ca întemeiat.

La fel, este de menționat că, instanțele de judecată, examinând cauza și admitând parțial acțiunea, nu au încasat cheltuielile de judecată compuse din taxa de stat achitată la înaintarea acțiunii și depunerea cererii de apel.

În conformitate cu art. 94 alin. (1) CPC, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârîtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

Prin prisma normei enunțate și ținînd cont de admiterea integrală a acțiunii, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a încasa de la Ghețiu Ion în beneficiul ÎM „Incaso” SRL cheltuielile de judecată compuse din taxa de stat achitată la depunerea acțiunii în mărime de 427 lei (f.d.4) și taxa de stat achitată pentru cererile de apel și recurs în mărime de 321 lei (f.d.107) și 214 lei (f.d.131), iar în total cheltuieli de judecată cu titlu de taxă de stat în sumă de 962 lei.

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa parțial decizia Curții de Apel Chișinău din 15 decembrie 2015 și hotărîrea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 03 iulie 2015, în partea încasării penalității contractuale în sumă de 900 lei și respingerii pretenției de încasare a cheltuielilor de asistență juridică, cu emiterea în această parte a unei noi hotărîri privind admiterea integrală a cerinței de încasare a penalității contractuale în sumă de 6 143, 47 lei, și parțială a cheltuielilor de judecată compuse din cheltuieli pentru

asistență juridică în mărime de 1500 lei și taxa de stat în mărime de 962 lei, cu menținerea în rest a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit. b) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de întreprinderea mixtă „Incaso” societate cu răspundere limitată.

Se casează parțial decizia Curții de Apel Chișinău din 15 decembrie 2015 și hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 03 iulie 2015, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de întreprinderea mixtă „Incaso” societate cu răspundere limitată împotriva lui Ghețiu Ion privind încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată, în partea încasării de la Ghețiu Ion în beneficiul întreprinderii mixte „Incaso” societate cu răspundere limitată a penalității contractuale în sumă de 900 lei și respingerii pretenției de încasare a cheltuielilor de asistență juridică, cu emiterea în această parte a unei noi hotărâri prin care:

Se încasează de la Ghețiu Ion în beneficiul întreprinderii mixte „Incaso” societate cu răspundere limitată penalitatea contractuală în sumă de 6 143, 47 (șase mii una sută patruzeci și trei) lei.

Se încasează de la Ghețiu Ion în beneficiul întreprinderii mixte „Incaso” societate cu răspundere limitată cheltuielile de judecată compuse din cheltuieli pentru asistență juridică în mărime de 1500 (una mie cinci sute) lei și taxa de stat în mărime de 962 (nouă sute șaiszeci și doi) lei.

În rest, decizia Curții de Apel Chișinău din 15 decembrie 2015 și hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 03 iulie 2015, se mențin.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tatiana Vieru

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Mariana Pitic

Oleg Sternioală

Valentina Clevadi